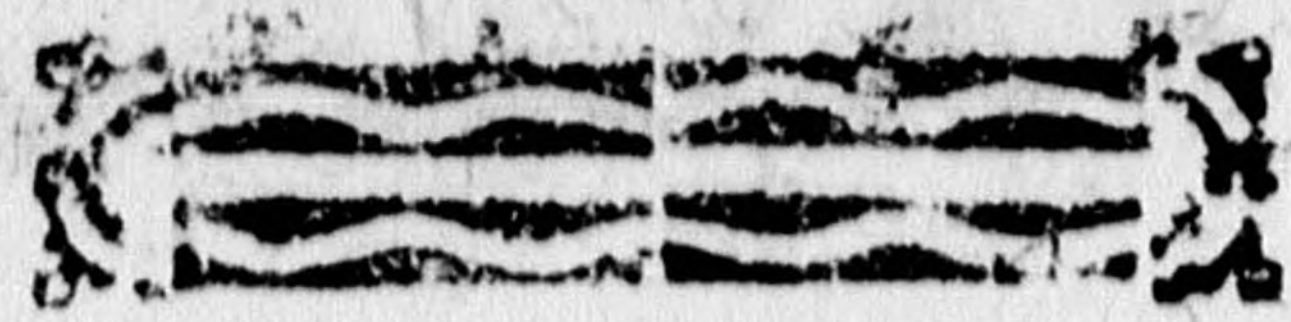

A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG.
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indult BÉTSBŐL Szombaton 13. DéceMBERben 1788.

A' F. Tsászár, *Ferentz* fő Hertzeg és ennek *Hitse* minnyájon kivánt egészségben vagynak. — Ő Felségéről az a' közönséges hir Bétsben, hogy az egész Télen itten fogna mulatozni. — A' Kávéházokban nyilvánosságosan beszélnek, hogy ama nagy nevü győzedelmes Vezér Báró *Laudon* tegnap előtt itt ment volna keresztül a' maga jószágába; de Bétsben tsak meg-sem állott. — A' Budai Levelekből értjük, hogy azon 18 Német Batalionok közzül, mellyek rész-szerint a' *Bánátból*, rész-szerint *Sirmidből* a' Duna jötén fel-felé indúltanak Téli-szállásra,

már Budán fokon keresztül útoztanak ; sőt mi is Bétsbe minden órán 3 Regementet várunk ezek közül. — Budára a' *Pallavicini* Láj-batalionja, Pestre pedig egy Batalion a' Tsászár gyalogjai közzül már bé-költöztenek Téli-szállásba. — Mind a' 18 Batalion hozza magával a' maga egész Tábori' készületeit egészen Budáig ; mely alkalmatosságot szolgáltatott azon vélekedésre, hogy ezen 18 Batalionok közzül egy sem fogna a' jövő Tavaszszal visszamenni a' Török' határ-szélekre ; de ebből még olly következtést ki-húzni nem lehet, annál-is inkább, mivel Tábori-készületeiket Budán hadják, és tovább edgyik sem viszi magával. — Az Agyuzó Sergekből is egynéhány Kompániák minden tüzelő készületeikkel edgyütt már Budára meg-érkeztenek, és a' többiek-is várandó félben vagynak. Ezeknek ágyuik és más nehezebb tüzelő-eszközeik Pesten a' *Vátszi-Kapu*-előtt lévő nagy épületben rakotnak-le, és némely része az ágyuzó katonaságnak benn a' Városban fog telelni. — Egész érzékenységet indittanak bennünk, azt irják Budáról, midön látjuk edgyik Bataliont a' másik után egész örömmel és megnyugodott szívvvel útni ollyon időben, a' midön minden utak úgy el-romlottanak, hogy némely katona a' kezében hozza a' bakkantsát, midön Téli-szállásába bé-száll. — A' Pesti nagy épületben kotsi színeket és más készületek-is tesznek ; mivel a' Tábor készületein kívül, az ő Felsége egész Tábori-készülete-is a' F. M. *Lásziéval* edgyütt itt fog a' Télen maradni — sőt még a' Ts. Tábori lovak-is. — Ezen hónapnak 4-dikén meg-halá a' hadi-betegek házában

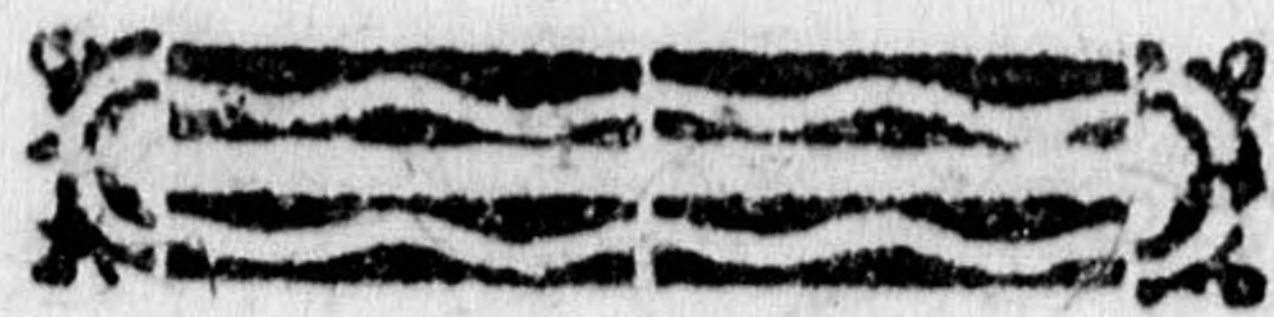

azon egész Ts. Királyi Tábournál leg-nagyobb katoná, kinek nagysága 6 láb 11 tzől vala: ez *Vürtzburghan* született vala, és köz-ember vólt a' *Lascigyalog* Sergében: minden napi eledele egyfzerre 3 font marha hús és egy egész katona 'semle vala, más ételen kívül. F. M. *Lascitól* minden napra 24 krajtzárja jár vala a' maga 'Söldján kívül, hogy a' maga szorgalmatos emészto gyomrával békefében élhelsen. Ennek hólt - testét a' Pesti *Univerfitásnak* test-bontzaló tudományát tanító része ki-kérte magának, hogy ennek (*Skeletonnyát*) öszve-álitott tsontjait meg-tarthassa. Ezen szörnyü nagy ember a' nyáron ment vala-le a' Táborhoz Bétsből. A' F. Ts. Királyi Udvar-kapuján egynéhányfzor szemléltük fegyverrel állani; de egész Bétsben senkitől sem hallatott, hogy ő ennél nagyobb embert látott volna valaha. Valahányfzor tsak az útfzára ki-lépett, már sergestől vóltanak az őtet bámulók körüllötte — és azon nagy fegyver, mellyet a' vállán hordozott, tsak ollyonnak tetszik vala kezében, mintha köránt sem akkara vólna mint a' többijé — Nagy bajnokát választott vala az halál magának — mikor ezt el-vitte !! — Kapitány *Brádi*, ki F. M. *Laudonnak* bizonyság-tétele-szerint, *Dubitzánál* magát különösön ki-mutotta, *Novinál* 21-dikben önként a' Vár' fokaira mászokkal meg-jelent, a' hólt egymás után 3-fzor talzittatott vala-le a' lajtorjáról lántsával — s' egynéhány sebeket kapott vala — Oktobernek 3-dikán nem külömben a' *Novi* erőszakos meg-vételében Népe előtt vitézkedik vala — nem sokára, hogy a' nyert arany Keresztet mejjére függesztette, a' ma-

ga vitéz sebeiben meg-halálozott. — Hogy az Auszriai Ház és a' Porta között egy minden-felé kiterjedő fegyver-nyugvás légyen, a' már tsalhatatlan igazság. Ennek a' fegyver-nyugvásnak semmi határ nem tétetett, meddig lészzen; de ez a' fel-tétel, hogy ha valamellyik fel-porozott fegyvere sárkányát felakarja vonni, 10 nappal kénytelenítettik a' másíknak előre meg-jelenteni. — Az Oroszokra nem tartozik ezen fegyver-nyugvás. — Halgat hát a' mi részünkről a' fegyver — jobban-is el-halgat ez idővel — Az emlékezetes ezen háborúban, hogy a' mi Vezéreink közzül tsak egy sints Török' fogságban; a' Törököknek pedig Kormányzó Hertzegjek, Feldmarfallyok (*Seráskier*) és 2 — 3 farkú Basájok vagy on mi nálunk — Mit tselekeszik a' *Divány* Konstantzinápolyban, hogy a' Nép előtt ezen gyalázatot bé-szemfedelezhesse? Egy tölünk el-fogatott idős Tisztet egy nagy Vezérünknek nevére kereftelték, azt Feldmarfali köntösbe fel-ölteztették, és Konstantzinápolynak minden útszáin meg-hordozták, és utánna azt kiáltozták: hogy ezen Német Generális *Káránsebesnél* fogottatott-el. — Midön a' *Nagy-Vezérnek* leg-előbb tudtára lett, hogy a' Német Tsászár személlýesen-is meg-érkezett a' Táborhoz, leg-ottan az egész Táborában olly parantsolatot hirdettete-ki, hogy élete veszedelme alatt senki-is a' Tsászárnak életét bántani meg-ne próbálná — a' ki pedig ötöt elevenen hozzá fogná vinni, annak 40-ezer *Piástert* fogna leg-ottan ajándékozni. — Lám, hogy a' Pogányoknál-is drága egy Fejedelmi főnek élete.

Némely idegen Levelek-is sajdítani kezdettek; hogy a' mi Udvarunknak a' Portával Békeséginek kel-

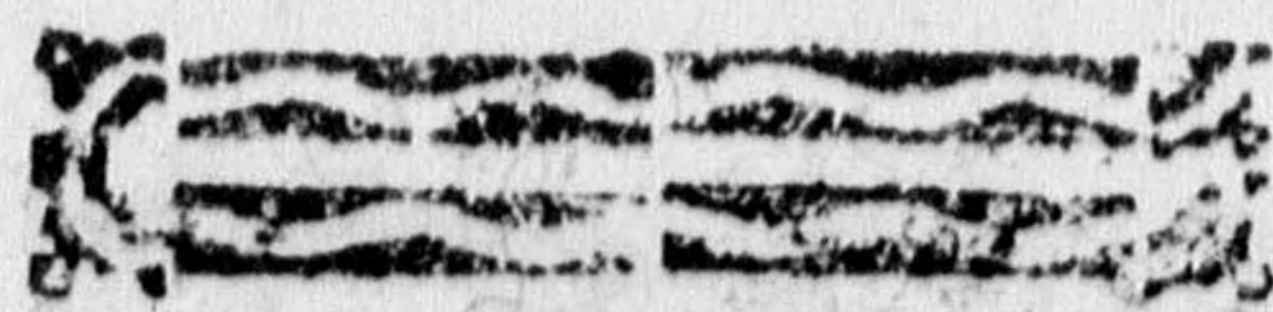

kelletik lenni a' Tavafzra, valamint már mi meg-irtuk vala; de ne hogy *Europában* valahogy történetből meg-találjon szünni a' háború, minek-előtte ez a' Békefég még tökéletelen meg-nem kötteték, edgyért 100 ba akarnak némely Politikufok fogodni, hogy addig más háború hirdettetik-ki, és az 1789-dik elztendő még fokkal nevezetefebb fog lenni az 1788-nál. — — Akár ki mit mondjon és írjon: (azt olvasom egy Berlin' szomszédjában lakó irónak Leveléből) Prufzfiában már a' Hadi-Komiffáriufok, a' Hadi *Cafsa* meg-mozdultanak, mihelyt az utólsó *Pétersburgi Kurir* meg-érkezett. — Az Oroszok *Dántzigba* már magazinumokat akartanak fel-állittani, a' mint némely Levelekből olvasuk; de ezt a' Prufzszus még tsak hallani fem szereti. — *Litvániából* a' *Liflándi* Püfpöknek *Varsóba* az iratott, a' mint az *Erlángi* Ujságból olvasuk, hogy egy 20-ezerből álló Prufzszus Tábor a' *Liflándi* széleken mutogatja magát. Ez ugyan oliyon Tudófitás, mely még meg-erőfités nélkül szükölködik; de igaz az, hogy a' *Varsóban* lévő Prufzszus Minifter Nov. 13-dikán egy *Kurirt* vett a' maga Udvarától, kinek az egész környül-állásokról mód-határozott eleibe. Itt egy szóval tsak annyiban van a' dolog, hogy az Orosz Követ azt mondotta: ha mind így folynak a' dolgok — én minden órán botsúzás-nélkül fogok haza menni. — A' *Barkó* Húfzár-Sergének hajdoni Obeftere Gen. *Filó* Ur *Bukovinában* és a' *Rájában* fő Kormányazóvá és *Adminiftrátorrá* tétetett.

Khotzim 28-dik Nov. — „ Kedves Barátom! A' *Márs* Iften' menydörgő tüze elől réműlve el-fzala-

dott *Khotzimi* lakosok szintén úgy gyűlnek-elé a' magok előbbeni honnyokba, mint valamely Méh-kasnak, az égi-háborútól a' Tavaszi illatazó virágokon el-nyomatott lakosai; kiket a' menydörgő vilámással fúvó szelek most ide, majd omoda tsapdosván, a' napnak kellemetes fel-derülésével a' magok házokba és attyokfiához lason lason vissza-szárnyálnak. — A' többi között meg-érkezik Nov. 22-dikén 2 'Sidó-is ide egész háza-népével edgyütt a' magok el-hagyott házokhoz, melyben már edgy Német *Szűts* meg-is telepedett vala. A' 'Sidó tulajdon házát kérvén amattól vissza, minthogy ez nem akarja vala által-engedni, a' Biró eleibe kerül a' dolog, ki azt itélé, hogy a' Német a' házot leg-ottan ki-üresítvén a' 'Sidónak engedje-által. E' meg-lévén, mind a' két 'Sidó háza-népeftől azonnal bé-költözvén, hogy el-fázódott bújdasó tagjaikat meg-melegítsék, leg-előbb-is tüzet rakának a' konyhában és minnyájon körül-állák; de — szerentsétlenül; mert a' tüzhelyben a' Törököktől el-áfott nagy mértékű puska-por fel-lobbonván, mind az egész ház, mind pedig a' 'Sidók, egy gyermeketskén kívül, az *Illyés* tüzes-sze-kerében ragadtatának-el. Az itt el-veszett 'Sidók' száma 13: ez időtől fogva minden tüzhelyek, pinczék és kamarák szorgalmatosan meg-visgáltatnak. — Ezen Várnak meg-ujjítására 80-ezer (nem 20 — 's 25, a' mint a' Kurir írta vala) forintok rendeltettek ö Felségétől. “ — „ *Muszka* Generál Gr. *Románzov* mind ez ideig a' hó-hátán nyugtatja Táborát, éppen mint-egy 600 gyalogok költöztenek-bé *Jalsiba*: ezen-kivül 4 Batalion indulale Nov. 28-dikán

kán *Bender* - felé. — Az itten fekvő Török Tábor egynéhány naptól fogva ugy el-ozlott, hogy már most se hire se nyoma nem találtatik — a' mig pedig *Románzov* ellenében feküdtének, felleltébb gyanúságon viselték egymás között mind a' Törökök, mind az Oroszok magokat; mert naponként edgyik Táborból a' másikra szabadon jártanak és egymással társalkodtanak — mely a' mi Fő Vezérünk előtt szemet szúrván, maga Hertzeg *Kóburg* az *Orosz* Táborban meg-jelenék; de igen kevés mulatása után viszont *Románba* tére, a' hounan Téli-szállásra *Szutsovába* fog vissza-húzódni. — A' drágaság itten abban a' hasanlító mértékben vagyon a' tavallyihoz képest, melyben 2-tő — 11-hez. — *Mohilovban* az Oroszok' Tábori-betegek-házában a' jelen-való időben tsak 8000 betegek vagynak; kiknek minden napi tápláló eledelek *Borst* — vagy áfztatott árpa-lév savanyon — és savanyó-káposzta. A' drágaság és a' szükség közöttök nagy divatjában vagyon. — A' Lengyelekről most semmit sem hallunk. *Élj sokáig!*

Lemberg 27-dik Nov. — Hogy a' Lengyel Korona alatt lévők a' mi Gallitziai jobbágyainkon erőszakos bolzszúságokat tettek legyen, azt magok a' Lembergi Levelek bizonyítják. Ezek a' Gallitziai jobbágyok egy-néhány Sót vivő szekerekkel *Konstantinoból* bé-küldöttnek a' Lengyel közönséges társaság' határaiba: midön ezek a' határ-széleken belől érkeztenek volna, meg-állitják őket, a' Sót elvevék tőlek, és az arra alkalmos Kotsifokat erőszakolon mind katonáknak vivék. Ezen történet a' *Lembergi* Kormányazó - székek bé-jelenteték, mely

leg-ottan egy ki-rendelt Biztosít küldé, hogy ezen történetnek tökéletesen menne végére. Ebből megtettzik, hogy a' Lengyelek ellennünk-is vakmerő indulattal viseltetnek.

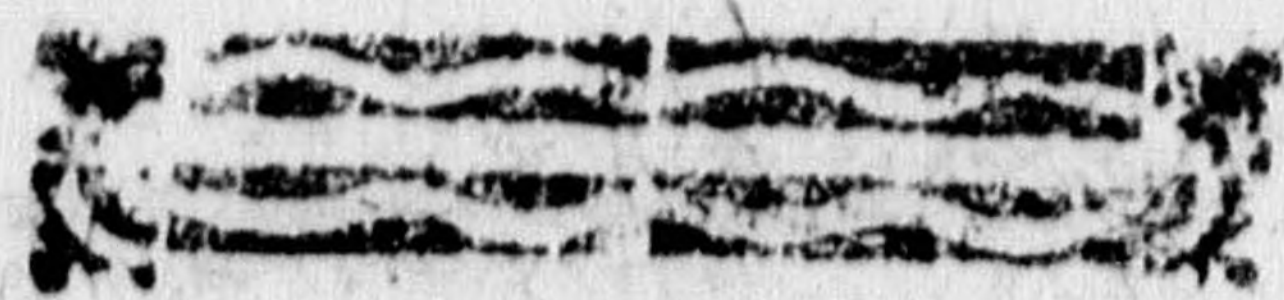
Roma. — Egyenest Romából tudósítottunk, hogy a' Pápa a' Nápolyi ügynek folytatásához megint hozzá kezdett, és a' *Sicilliai* Királlyal ez-eránt szüntelen való levelezésben vagynak. Ő Szentsége a' jelen való időben rend-kivül való szorgalmatossággal tölti napjait. Reggeli 5 órától fogva egészen setét estvig a' maga író-asztalától meg-nem mozdúl, hól tsak egyedül szokott dolgozni. — Nem régiben egy *Decretuma* érkezett-meg a' *Khinai* Tsászárnak Romába Ő Szentségéhez, mely az Europai Tértő Papokról szól, és világos nap-fényre hozza azoknak ez-előtt egynéhány esztendőkkel vólt üldöztetéseket — mely ez:

„A' *Khinai és Napkeleti Tatár-ország s. t. Tsászárjának* Rien-Longnak *Decretuma*, az ő *Uralkodásának* 50-dik esztendejében, a' 10-dik hólanak 8-dik napján.

„Az Europai Aldazó-Papok, János Páter és az ő segittő Társai, minden előre meg-nyert engedelem nélkül, a' mi földünkre és Országainkba jöttek, hogy a' magok hiteket prédikálják és terjeszszék. Midőn ők *Huwan*-ba mentenek, meg-esmertettenek és el-fogottattanak. Az ezekkel tett szorossvallatás által világozságra jött, hogy ezek közzül *Khyli*, *Xantung*, *Ransz*, *Renfi*, *Szokhuen* és más Tartományokban-is vólnának, kik minden engedelem-nélkül a' magok hiteket prédikállanak; annak ókáért

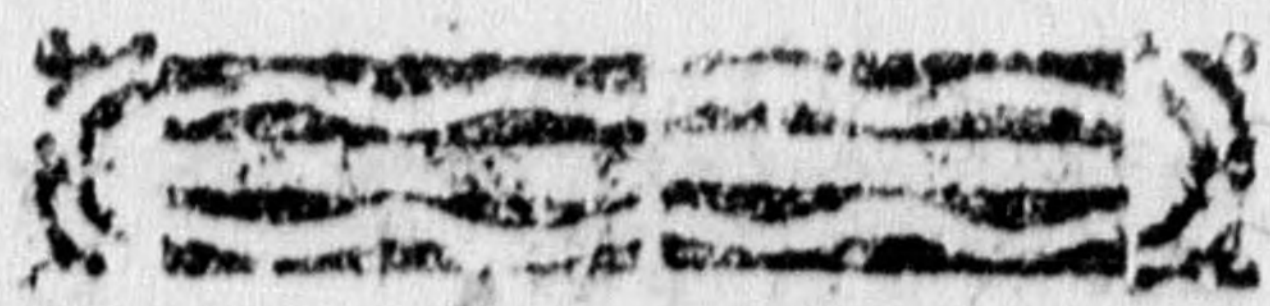

okáért mindezekben a' Tartományokban el-fogottattak, és *Ximpuban* a' leg-főbb Itélő-széknek általadattanak, hól ők minnyájon halálok' órájokig tartó fogságra ítéltettek — mivel világoson ki-jött, hogy nékik semmi egyéb tzejlok nem vólt, hanem hogy a' magok hiteket itt terjeszszék — de más egyéb vétkekben magokat nem elegyítették. Ha ezek a' Törvényt-által-hágók a' mi Hely-tartónknál magokat jelentették vólna, és *Pekingbe* (a' Tsászári lakó Város) jöttenek vólna, minden bün-nélkül valók lettenek vólna; de mivel minden jelentés nélkül, a' magok hatalmokból jöttenek a' mi Országunkba — és mint a' *Ruciyu* nevezetü ragadazó vad állot titkon lapodtak-bé, hogy a' magok Tudományokat terjeszszék — tehát mindég tarthattunk attól, hogy ezeknek tzejlok a' vólna, hogy a' Népet el-tsábitsák és belső zenebonát szöjjenek — azért mi kéntelenek vóltunk velek a' Törvények-szerint bánni. Noha ezen Bünösök sokkal keményebb büntetést érdemlettenek vólna, még-is én, arra tekintvén, hogy ők tudatlanságból vétkeztenek, tsak életek' végéig tartó fogságra ítéltém őket. Már most abból az okból, hogy ők ollyon idegenek, kik a' mi Törvényeinket nem tudják, az ő szerentsétlenségek engemet érzékennyé tett, és különös kegyelmességemből parantsolám, hogy *János Páter* és az ő 11 segitő Tárfai szabadon botsáttalsanak. Ha ők *Pekingben* maradni akarnak, meg-engedem nékik, hogy a' magok Vallásokban maradjanak, és a' magok szokások szerint éljenek — ha pedig Európába vilzsa-akarnak térni — tehát egy *Mandarin* (*Ma-*

gistrátus — —) bátor örizet alatt *Rantonba* viszi őket, hogy onnan vízfűz-hajókázhasanak; mert nekem az idegenekkel nem szokásom kegyetlenül bánni. — Ez az én akaratom. — Tiszteljétek ezen én parantsolatomat. — *Vallyon a' Khinai Pogany Vallást* alattomban az *Europai Keresztények között lap-pangva hirdető Papokkal* illy kegyelmesen bánnánk-e *mi Keresztények?* — *Khindában*, ebben a' Roppant Birodalomban, hól az élő emberek' száma 150 milliomra mégyen — noha egész Európában, a' közönséges számvetők *Aritmetikája*-szerint, leg-fellyebb sintsen 100 milliom embernél több — ebben a' roppant Birodalomban vagy on leg-alább-is 200 Vallás-béli szakadás — még-is edgyik a' másiknak valamit szemére vetni — vagy a' Társaságban ez által zenebonát indittani tellyeséggel nem szabad — hanem ha *Péter* a' *Pál* hitét helytelennek találja, szánnya ötet, hogy ő olly edgyügyü, hogy azt hiheti.

Egy *Haeckel* nevü írónak Könyve-szerint, ki 1726-ban irt Könyvében az egész föld kerektségét hozzávethető képpen fel-számlálta, azt olvashatjuk, — Ásiában 500 millió, Afrikában 100 millió, Amérikában 200 millio — az Amérikához tartazó Szigetekben és Helységekben u. m. *Magellániában* s. t. — és a' még esmeretlen helyekben leg-alább 100 millio lélek vagyon — és így tehát — 900 millio lelkek vagynak a' Világon ollyonak, kik között nints 20 millio Keresztény; de tegyünk annyit-fel — Ha Európában leg-fellyebb 100 millio lélek vagyon, így-is csak 120 millionyi Keresztények vagynak a' föld gollyóbífsán, vagynak pedig Pogányok 880 milliom

Rövid — de nevezetes meg-jegyzések.

Noha közelebb költ Levelünkben azt irtuk va-
la, hogy ő Felsége már a' játék-néző-hellyen
mcg-jelent légyen; de nem igaz; mert még eddig a'
játék-néző-hellyen magát meg-nem mutotta. — A'
F. M. L. Gróf *Vartensleben* hadi-testének igazgatását
fő Tábori-fegyver Tárnok-mester *Kláirfáit* vette ke-
zéhez (minekutánna amaz a' füstöt a' Bánátba ki-
állotta) és Temesvárt vagyon. — Azt olvassuk a'
Frantzia's más Levelekből, hogy a' Porta azon
175 Bánátusi Helyiségekből, Erdélyből's iminnen
omonnan a' Táboroktól el-rabólt, mintegy 40-ezer
főből álló embereinket, minden személy vállagotás
nélkül örökös fogóly-szolgáknak el-adta légyen.
Bóldog Isten! ha ez igaz!! Mi a' nálunk lévő Tö-
rök folyókat jól bé-melegített szobákban tápláljuk
— étetjük velek ingyen a' más szegény embereknek
véres-verelytékekkel kerestett kenyerét — 40-ezer
embert, hazánkfiat, felebarátinkat egyszeriben örö-
kös Pogány rabszolgaságra jutni — szívbeli érzé-
kenység nélkül tsak hallani-is kö-szivet illet. — Hát
még az el-estek — az Ispotályokba meg-hóltak!! —
A' Szebeni 2-dik Dec. költ Ujságban az iratik, hogy
Rumánzov a' maga Táborával Moldovába mégyen
telelni. Maga már Jafsiban vagyon, és ott-is ma-
rad a' Télen. A' mondatik, hogy a' Törökök 3
hónapra fegyver-nyugvást kértenek tőlle, mellyet ő
ollyon fel-tétel alatt igért-meg nekik, ha Moldová-
ból egészfzen ki-költöznek, és a' *Donáu*-túl mennek.
A' mi némely Polikusaink nagyon különös véleke-
déssel vagynak az egész Orosz háborúról — és az

ő egész esztendőbéli tehetetlenségekről — de ezt az idő fogja világosságra hozni. — Hogy Románzon Jafsiban volna, kételkedünk benne; mert a' mi *Kurirjaink* Bétsbe és nem Szebenbe szoktanak jöni és menni Pétersburgból — a' híreknek itt a' kút-feje; itt pedig mindenenek úgy vélekednek, hogy Románzon Pétersburgba vissza-hivatott volna. Ezen Orosz Vezérről azt írják, hogy ő a' maga Táborát Lengyel-országba akarta volna a' Téltre bé-szállítani, hogy ott a' Lengyeleken teleljenek; — de ez el-nem sült. Ezen Orosz Tábor Országunk széliben bé-szállott, egy bizonyosabb Tudósítás-szerint, és Gallitziából 's Magyar-országból a' F. Császár grátziájából kapnak mind kenyeret mind zabot. — A' Lengyel-ország-gyűlésének 15-dik Decemberben kellene véGINEK lenni; de a' Pruszszus Király a' Státusoknak azt a' tanácsot adta, hogy sokkal jobb volna a' Közönséges-társaságnak fenn tartására nézve, hogy ha szüntelen tartó Ország-gyűlés az az: a' Tartományoknak *Representánsai* mindég edgyütt volnának — és a' köz-jót mindég szemek előtt tartanák. Ez a' Lengyel-gyűlésnek tettzett, és az Ország-gyűlésének a' Télen nem-is lézzen vége (a' *Tavasza lezsz valami.*) Azt tudjuk, hogy a' Lengyelek 100-ezerrel szaporították a' magok hadi-népjek számát; kiknek számokra minden Nemes fizet 10-et 100-tól, és minden Pap 15-töt ugyan annyitól. A' Papság egy e-leinte fokolja vala ezen fizetést; de minekutánna a' Státusok eleikbe terjesztették, hogy ők a' leg'főbb jószágokat birják — és egész Európában leg'tsendesebben éltenek 's élnek — mint más Országok-

gokban, soha sem háborgottattak — 's háborgottatnak, jobb lészen ezt nékik meg-fizetni a' Haza-hasznára, hogy sem jószágaikat el-veszessék — szívesen ráállottanak. — Edgy Lengyel Hertzeg 4-ezer Lovast és 2-ezer gyalogat állított már ki a' maga költségen — és mások-is, a' magok értekek-szerint — úgy hogy már 50-ezer ember fogott fegyvert, azon a' 30 ezeren kívül, a' kik, mint eddig, úgy most-is a' Királynak hatalmától függnék. A' Lengyeleknek minden tzeljök tsak az, hogy a' magok Hazájokat tsendelésben tartsák — és azt többé edgyik Akademia Anatómiájára se engedjék.

Laudon élete le-írásának vége.

1761. Jól-lehet a' Király minden-képpen akadályoztatta, még-is Auguszt. 19-dikén az Orosz Sereggel edgyesült, és *Fridriknek* szeme láttára Oktob. 1-ső napján *Sveidnitzet* 3 óra alatt ostrommal elvette; mely diadalmát *Liktenstáin Károly* Hertzeg könnyebbitette: ki-is a' Lovasággal az ellenséges gyalogság közé bé-rohant. A' Tsászárné a' maga Brilliantal gazdagon meg-rakott képét a' Tseh *Indigená-tust*, és a' *Tsafzlói* környékben lévő jószágot *Kis-Bétsvárt* adta nékie, melly szinte 25-ezer forintra betsültetik. Német-ország önként bé-fogadta az Ország-Rendnek *Collégiumába*. — Ettől az időtől fogva a' *Hubertzburgi* Békeség (Febr. 15-dikén 1763.) az Orosz Tsászárné *Ersébet* halála után, nem tsak III-dik *Péter*, hanem a' mostani Tsászárné *Katharina*, a' Pruszisusok mellé adván magokat, semmi nevezetes dolog nem történt. — Mig a' Békeség 1763: — 1778-ig tartott, addig ezek a' jegyzésre
mél

méltó történeteí ezen Vitéznek. — Mártziusnak 24-dikén 1766-ban a' Tsászárné Udvari' Hadi-Tanátsossá tette ötet; Nov. 13-dikán 1769-ben *Brün* Városának, *Morva*-országának és *Siléfiának* *Commendánsává* rendelte, Novemb. 23-dikán 1769-ben Titkos-tanátsává. Mint Hadi-tanáts tsak azokban foglaltoskodott, mellyek egyenesen a' háborút illetik; a' *Commendánságról* pedig hamar azután egy általjában le-mondott. — Midőn 1770-ben *Fridrikh* a' Tsászárt *Náistadtban*, *Morva*-országban vizont meglátogatta volna, ezen Vitéznek két derék Paripát ékes nyereggel és szerzámmal edgyütt ajándékozott a' Király, és mindenkor *Feldmarsallnak* nevezte, és a' Generálisok egész gyülekezeteiben azt mondotta: Mi mindnyájan hibáztunk; tsak éppen *Henrikh* testvérem és *Laudon* *Feldmarsall* nem hibáztanak. 1777-ben Novemb. 28-dikán a' Vitéz Báró *Laudont* az alsó *Auftriabéli* *Rendek-is* *Collégiumokba* bé-vették. — 1778-ban az ujjontan támadott *Pruszszus* háborúban *Laudon* azon méltóságra emeltetett, mellyre *Fridrikh* már 8 esztendővel elébb érdemesnek találta lenni: Februáriusnak 27-dikén *Feldmarsallá* lett, és tsupán tsak a' Tsászár parantsolattyától függő 60-ezer emberből álló *Seregnek* *Commandója* által adatott nékie. *Henrikh* és *Laudon*, a' kik még soha nem hibáztanak; szem közt állának. *Henrikh* *Szakszoniából* 80-ezerrel *Tseh*-országba ütött-bé. *Laudon* 60-ezerrel ment eleibe. Egész *Europa* nagy várakozással vólt, mellyik fogja ezen két tündöklő tsillag közzül a' másikat homálllyal bé-fedezni. — *Henrikh* az ő *Táborában* többnyire tsendefségben vólt;

volt; csak némelykor fortélyos mozdulásokkal és menetellel próbálta az ellenkező félt törbe ejteni; *Laudon* Serege ellenben több részekre el-osztva, éjjel és nappal mozdulásban volt. Az okos Vezér mindent próbált, hogy a' Hertzeget el-téveztesse; még a' *Prágai* utat-is pusztán hagyta. *Herikh* valójában valamennyire meg-tsalattaték; Generál *Möllerendorft* megszűze *Prága*-felé el-küldötte, de hamar észre vette a' tsalárdságot, és megint régi Táborába húzta magát. — Seregének százszori forgása és mozdulása után, végtére szerentsélen foly ezen meg-öszült katonának dolga. Az ő minden-felé el-rendelt Seregei által a' Hertzeg körül vétetett; és *Laudon* bizonyos abban, hogy a' győzedelem az övé fog lenni, ki-adta már a' parantsolatokat, hogy minden-felől a' Pruszuszokra és Szászokra üssenek. Akkor esik egy tsapás, mely a' katonák kezéből ki-üti a' fegyvert. *Therésia* kezét fogott a' Békeiségre; és éppen akkor, midőn *Laudon* a' Békeiséget diadalommal akarta szerezni, *Joséf* maga hozta *Therésia*-nak tilalmát az ütkezet eránt. *Laudon* mindazáltal az ő veszedelmet fenyegető állásán meg-maradott. Ama tilalom nélkül későn vette észre *Henrikh* a' veszedelmet, melyben forog vala. Olly nagyinak ítélte lenni, hogy mihelyest észre vette, olly nagy siettséggel igyekezett meg-menekedni a' veszélytől, hogy minden eleséget, puska-port el-rontván, oda hagyván, nyakra före Szakszoniába visszavonódott. Ezen szaladása amaz okos Hadi-Vezérnek bizonyysága annak, hogy meg-győzöttetve volt; és *Laudon*nak annyi ditsőséget hoz, mintha talpig meg-verte volna a' Hertzeget. Ezek az ő tselekedetei, mellyekről Europa bámúlással és tiztelettel fog beszélleni, mig *Laudon* neve fenn-marad. Az ő szép és nagy tulajdonsági ezek: fáradhatatlan foglaltoskodás és búzgóság, meg-rémithetetlen bátorság és tüzes elevenség a' józan okosság és előre látás mellett; okoss és szorgalmatos Tizteknek, mellyek az ő plánuminak véghez vitelére meg-kivántatnak, helyes meg-választása; az ő alatta való Népének

ő benne helyheztesett reménysége, a' tartományok-
nak esmérete és a' térségek' ki-mérése; bátor és se-
rény meg-ütközése az ellenséggel; hadi-fortélyhoz
tudó esze; elméjének minden történetekben való éles
jelen-léte és a' dolognak hamar meg-fontolósa.

Egy Concurfusnak fel-nyitása.

A' N. *Posony* Vármegyének *Sublaternum* Tör-
vény-széke rélzéről ez-által kinek kinek, a' kit ez
illet, tudtára adatik: hogy ezen Törvény-szék meg-
engedte egy *Concurfusnak* fel-nyitását Gróf *Erdödi*
Antal Ur' minden jószágaiban, mellyeket Magyar-or-
szágban bir. Melly okból mindegyik; a' ki a' most
említett adós Gróf Urhoz valami Prætenfiót tart,
ez által intettetik, hogy a' jövő 1789. elztendöbéli
Mártziusnak 13-dikáig Prætenfióját formális panasz-
ként *Demján János* itten lakó Országos Prókátor Ur
ellen, a' ki ezen *Concurfus Majsának* ki-szolgálta-
tója N. *Posony* Vármegyének *Subalaternum* Törvény-
székénél el-múlhatatlanúl bé-jelentsc, és bé-jelenté-
sében Prætenfiójának nem tsak igazságát, hanem
azon julsát-is meg-bizonyittsa, mely-által az edgyik
vagy a' másik Clafsisba tétetni kívántatik; ellenben
ezen meg-határozott nap el-múlván; senki-sem hal-
gattatik-meg, és azok a' kik mind addig Præten-
fiójokat bé-nem jelentették, a' fellyebb meg-neve-
zett adós Gróf *Erdödi Antal* Urnak jószágaira néz-
ve, minden ki-fogás nélkül akkor-is el-igazittatnak,
mikor valójában a' *Compensationis* julsá illetné ö-
ket, vagy pediglen ha tulajdon jószágokat a' *Mas-
sából* prætendálhatnák - is, vagy az adósnak ingat-
lan jószágaira elő jegyeztettek, ugy hogy ezek a'
hitelben adók, ha a' *Mafsához* tartóznának, inkább
az adólságot; ámbár a' *Compensatiohoz* saját józá-
gokhoz vagy a' záloghoz julsok vólna, le-fizetni
le-köteleztetnek. Melly-szerént ki ki magát alkal-
maztassa, és a' kártól magát örizze. *Posonyban*
Oktob. 18-dikán 1788.